

Examenul național de bacalaureat 2023

Proba E. c)

Istorie

Varianta 1

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar, educator-puericultor; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TÉTEL

(30 punct)

Olvassa el figyelmesen az alábbi forrásokat:

A. „A XVI. század közepétől [...] a török fennhatóság nyomasztóbb lett, a szultánnak fizetendő kötelezettségek egyre növekedtek. [...] A Török Birodalom fennhatósága kiterjedt az egész Balkán-félszigetre a Duna középső folyásáig, fokozva a régióban élő népek bizonytalansági érzését. Ugyanakkor a románok ismerve a török fennhatóság alatt élő görögök, bolgárok, albánok, szerbek, horvátok, magyarok, stb. nehéz sorsát, folytatták az ellenállást, és megőrizték országaik autonóm jogállását. Annak ellenére, hogy adót és ajándékokat fizettek a törököknek, illetve fokozódott a külpolitikájuk, mivel bizonyos területeket át kellett adniuk a szultánnak, a románok megőrizték államaikat saját uralkodóikkal, a törököknek tilos volt letelepedni vagy földet birtokolni ott, tilos volt áttéríteni a keresztényeket az iszlám hitre és mecseteket építeni. [...]

A XVI. század első évtizedeiben, Havasalföld (*Țara Românească*) és Moldva (*Moldova*) uralkodói törökellenes politikát folytattak annak ellenére, hogy hosszú ideje a törökök adófizetői voltak. [...] Olyan moldvai uralkodók mint Petru Rareș, Ion Vodă és Aron Vodă [...] aktív törökellenes politikát folytattak fegyveres ellenállással és véres csatákkal.”

(I. A. Pop, *Istoria ilustrată a românilor pentru tineri*)

B. „Erdély (*Transilvania*) török [Oszmán Birodalom] fennhatóság alatti önálló Fejedelemséggé alakítása komoly csapást jelentett a Habsburgoknak, mivel a terület gazdasági lehetőségei komoly vonzerővel bírtak. Ebben a helyzetben a Fejedelemség oszmánok és Habsburgok közötti pozíciója, katonai és stratégiai szempontból komoly előnyt jelentett annak, aki azt ellenőrizte. Következésként az új autonóm Fejedelemség feletti uralom állandó elfoglaltságot jelentett a két birodalom külpolitikája számára. János Zsigmond időszakában, Nagy Szulejmán szultán halála után (1566) Erdély komoly összecsapások színtere lett. A Habsburgok újra felvették a harcot, mivel Szulejmán szultán uralkodása után az Oszmán Birodalom egy stagnálási időszakba lépett. [...] Az 1568. február 21-én nyolc évre aláírt béke kiemelte a törökök gyenge pontjait. A császár ellenőrzése alatt maradt Magyarország nyugati része, Dalmácia, Horvátország és Szlovénia, ugyanakkor János Zsigmond, Havasalföld és Moldva uralkodói is megtarthatták azokat a területeket, amelyek ellenőrzésük alatt voltak.”

(I. A. Pop, T. Nágler, M. András, *Istoria Transilvaniei*)

Válaszoljon a források alapján az alábbi követelményekre:

1. Nevezze meg a **B** forrásban megjelenő önálló fejedelemséget! **2 pont**
2. Írjon ki az **A** forrásból egy, a román uralkodók külpolitikájára vonatkozó információt! **2 pont**
3. Nevezzen meg két olyan történelmi térséget, amely az **A** és a **B** forrásban is előfordul! **6 pont**
4. Írja ki a vizsgalapra annak a forrásnak a betűjelét, amely azt támasztja alá, hogy a balkáni népek török fennhatóság alatt éltek! **3 pont**
5. Írjon ki a vizsgalapra az **B** forrásból két olyan információt, amelyek között ok-okozati összefüggés van, és emelje ki mindkét információ szerepét (*ok*, illetve *okozat*)! **7 pont**
6. Mutasson be két olyan történelmi eseményt a XVI. századból, amelyekben a románok részt vettek, másokat, mint amelyekre az **A** és a **B** források vonatkoznak! **6 pont**
7. Határozzon meg egy hasonlóságot két olyan tevékenység között, amely a nemzetközi kapcsolatokra vonatkozik, és amelyben részt vettek a románok a XVII-XVIII. századokban! **4 pont**

II. TÉTEL

(30 punct)

Olvassa el figyelmesen az alábbi forrást:

„1857 augusztusában, Osborne-ban, III. Napóleon és Viktória királynő megegyezésre jutottak a román kérdést illetően: Franciaország lemond a Fejedelemségek idegen uralkodó alatti teljes egyesüléséről, míg Anglia beleegyezett a Moldvában (*Moldova*) meghamisított választások eredményének eltörlésébe és újak megszervezésébe.

1857 októberében Bukarestben (*București*) és Iașiban (*Iași*) megnyitották a két ad-hoc gyűlést, amelyeknek [...] korlátozott jogköre volt. Ezeket a nagyhatalmak hozták létre a céllal, hogy kikérjék a románok véleményét az egyesülésről. Ugyanakkor az ad-hoc gyűlések lelkesen megszavazták Moldva és Havasalföld (*Țara Românească*) egyesülésének nyilatkozatait, előrevetítve a létrehozandó önálló állam nevét is: Románia (*România*), valamint annak óhaját, hogy egy külföldi származású uralkodó alatt megteremtett örökletes uralom alakuljon ki. [...]

Tárgyalások és kompromisszumok után, [...] 1858-ban aláírták a Párizsi konvenciót (*Convenția de la Paris*) [...]. A konvenció előírta, hogy az új államnak *Moldva és Havasalföld Egyesült Fejedelemségek (Principatele Unite ale Moldovei și Țării Românești)* lesz a neve, két hazai uralkodója, két fővárosa, két kormánya és két különálló törvényhozása lesz. [...] A két állam hadserege egységes vezetés alá került és Focșaniban (*Focșani*) létrehozták a Központi Bizottságot és a Legfelsőbb Semmitőszéket, amelyeknek feladata, hogy közös törvényeket alkosson meg, és a jövőben egységesítse a törvényhozást és a közigazgatást. A konvenció nem tiltotta közvetlen módon a teljes egyesülést, és meghagyta a román nép számára annak a lehetőségét, hogy megtalálja a leginkább megfelelő megoldást. [...] A Párizsi konvenció előírásainak megfelelően a Fejedelemségekben ideiglenes bizottságokat hoztak létre [...] azzal a feladattal, hogy biztosítsák a választói gyűlések megalakulását, amelyeknek feladata két uralkodót jelöljenek. [...] Iașiban, Moldva fővárosában, a jelenlevő küldöttek egyhangúan Al. I. Cuzat választották uralkodónak. [...] Bukarestben, [...] ugyanannak a személynek a megválasztásának a gondolata – annak következtében, hogy a Párizsi konvenció nem tiltotta direkt módon ugyanazon személy uralkodóvá választását a két Fejedelemségben – támogatókra lelt [...]. A következmény Al. I. Cuza egyhangú megválasztása volt.”

(I. Bolovan, I. A. Pop, *Marea istorie ilustrată a României și a Republicii Moldova*)

A forrásból kiindulva válaszoljon az alábbi követelményekre:

1. Nevezze meg a forrásban említett román uralkodót! **2 pont**
2. Pontosítsa a századot, amelyre az adott forrás vonatkozik! **2 pont**
3. Nevezzen meg a forrás alapján egy, az Osborne-i eseményben érintett államot és egy döntést, amelyet az esemény keretében hoztak! **6 pont**
4. Nevezzen meg a forrás alapján két információt az ad-hoc gyűlésekre vonatkozóan! **6 pont**
5. Fejtse ki véleményét az adott forrásból kiindulva a Párizsi konvencióval kapcsolatosan, és támassza alá a fenti forrásból vett két információval! **10 pont**
6. Érveljen egy megfelelő történelmi tény bemutatásával azon kijelentés mellett, miszerint a románok részt vettek az 1875-1900 közötti nemzetközi kapcsolatokban! (Pontot ér a megfelelő történelmi tény bemutatása, valamint az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata.) **4 pont**

III. TÉTEL

(30 punct)

Írjon egy megközelítőleg két oldalas esszét a második világháború utáni Romániáról, figyelembe véve az alábbi szempontokat:

- nevezzen meg egy olyan eseményt, amely Romániában zajlott 1946-1947 között;
- nevezzen meg két Romániában alkalmazott politikai gyakorlatot a sztálinizmus korszakában, és ezek egy-egy sajátosságát;
- mutasson be egy olyan történelmi eseményt, amely által Románia részese volt a nemzetközi kapcsolatoknak a hidegháború korszakában;
- fejtse ki véleményét a román politikai rendszer megváltozásával kapcsolatosan a XX. század végén, és támassza ezt alá egy történelmi érveléssel!

Figyelem! Pontot ér a megfelelő történelmi nyelvezet használata, az esszé felépítése, az ok-okozati összefüggések kiemelése, a történelmi érv kidolgozása (megfelelő történelmi tény bemutatása, az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata), a történelmi események megfelelő időrendi/logikai sorrendjének, valamint a terjedelmi követelményeknek a betartása is.